

ÅRSRAPPORT FRÅ PROGRAMSENSOR

Namn:

Torgeir Onstad

Programsensor ved

- **fakultet:**
Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet
- **studieprogram/fagområde:**
Integrert lektorutdanning med master i naturvitenskap eller matematikk (5-årig)
Integrert adjunktutdanning i matematikk og naturfag (4-årig)

Oppnemnt for perioden:

2006 – 2010

Rapporten gjeld perioden:

2007

Innledning

Våren 2007 var jeg ikke i Bergen som programsensor. Men jeg fikk noen dokumenter som jeg leste og kommenterte. Disse kommentarene ble tatt med i fjorårets rapport. Jeg henviser til den.

Jeg besøkte UiB i slutten av oktober 2007. Da deltok jeg i møte i Lærerutdanningsutvalget, var med på praksisbesøk til to studenter, observerte undervisning i RDID100 og hadde samtaler med flere studenter. Oppsummering og vurdering av inntrykk fra dette besøket følger nedenfor.

Det var ikke ressurser til flere besøk i 2007. En tilsvarende vurdering er gjort for 2008. Jeg har ikke utført andre oppgaver for UiB denne våren enn å lese dokumenter og gi

enkelte kommentarer og råd, blant annet i forbindelse med en planlagt studentevaluering. Til høsten er det meningen at jeg skal foreta et nytt besøk. Det synes å være to hovedgrunner for at programsensoroppdraget konsentreres om ett besøk i året: For det første er undervisnings- og studentsituasjonen lite egnet for besøk om våren, men godt egnet om høsten. For det andre tillater ikke budsjettet at jeg kommer oftere.

Denne situasjonen og disse begrunnelsene tar jeg til etterretning, og forsøker å gjøre noe positivt innenfor de rammene som settes.

Programsensorer

Min forrige rapport ble diskutert i Lærerutdanningsutvalget 17.09.2007 i forbindelse med LUs egen programrapport. I den sammenheng ble det også framhevet at UiB er i ferd med å oppnevne flere programsensorer for lærerutdanningen. Senere har jeg blitt informert om at HF har oppnevnt programsensor, og at en overordnet programsensor for hele lærerutdanningen også er oppnevnt. (Er det kanskje enda flere på plass, som jeg ikke vet om?)

UiB og fakultetene bør vurdere om det vil være hensiktsmessig at alle programsensorene for lærerutdanningen møtes og har felles drøftinger. Et slikt initiativ bør heller komme fra UiB enn fra en enkelt programsensor. Mitt besøk høsten 2008 kan kanskje koordineres med tilsvarende besøk fra de andre programsensorene og et felles opplegg for oss?

For alle parter vil det være fint om planleggingen av besøk og prioriterte aktiviteter kan starte kort etter sommeren.

Praksis

Jeg fulgte en matematikdidaktiker på skolebesøk til to studenter i praksis på en videregående skole. Det ser for meg ut som om praksis fungerer omtrent slik vi ellers er vant til i PPU her til lands. Etter en kort førsamtale med orientering om den planlagte undervisningen var vi til stede i klassen og observerte de to studentene i aksjon, den ene etter den andre. Deretter fulgte en veiledningssamtale. Fagdidaktikeren gikk grundig gjennom sentrale observasjoner, stilte spørsmål, inviterte til analyse, og ga mange råd og forslag. Det hele skjedde i en sosialt trygg og faglig markant atmosfære.

Mitt inntrykk er at hovedproblemet med praksisgjennomføringen i Bergen er forholdet til den sterke integrasjonen i lærerutdanningsprogrammet. Praksisen er ikke lagt til perioder som er mer eller mindre fri for andre studieaktiviteter – slik det er ved de andre universitetene som integrerer mye mindre. Studentene i Bergen følger andre kurs samtidig som de har praksis. Da blir det uvegerlig kollisjoner.

I et forsøk på å møte dette problemet, har man innført ideen om *tilpasset praksis*. Praksisperioden forlenges noe, men uten at totalkravet til undervisningstimer økes. Dermed blir

det innført en fleksibilitet; studenten kan ha fravær fra deler av sin egen praksis-undervisning, men likevel oppfylle timetallskravet totalt. Studenten kan da ”ta fri fra jobben” på praksisskolen en del ganger når det er viktig undervisning i andre kurs på universitetet. Det fjerner ikke alle kollisjoner, men minsker i alle fall problemet. Med fleksibilitet fra både skole og universitetet bør kollisjonsproblematikken langt på vei kunne løses.

Det er likevel problemer. Enkelte ganger kan studenten umulig være borte fra skolen, og kan da miste sentral undervisning på universitetet. Alvorligere vil kanskje mangelen på kontinuitet i lærerjobben kunne være. Dette kan gi en fragmentert erfaring av læreryrket og skolehverdagen. Ansvar for elevenes læring blir delt med andre, og kan derfor lett pulveriseres.

I Lærerutdanningsutvalget argumenterte skolerepresentanten på denne måten og uttrykte skepsis overfor tilpasset praksis. Det skal bli både spennende og interessant å følge de pågående forsøkene med denne ordningen.

Studentsamtaler

Jeg hadde en samtale med to studenter fra 05-kullet og en samtale med en student fra 06-kullet. Alle tre var kvinner. Studentdeltakelsen var organisert av UiB. Det kom litt færre studenter enn planlagt; jeg vet ikke hvorfor noen uteble. Jeg har heller ikke forutsetninger for å bedømme om de frammøtte var representative for studentgruppa som helhet.

Jeg gikk til samtalene med nysgjerrighet og med en viss forventning om å avdekke misnøye med ulike sider av studiet. Jeg forsøkte å legge til rette for en samtale der de trygt kunne gi uttrykk for meninger av alle valører, og jeg tror de oppfattet det slik. Derfor er jeg overrasket over at de ikke var mer negative og kritiske enn de var. Den relativt store graden av tilfredshet får dermed tyngde. (Jeg kan selvfølgelig likevel ikke se bort fra muligheten av at det var de mest fornøyde blant studentene som valgte å stille til samtale.)

Jeg skal gjengi en del av uttalelsene. Det er ikke enkelt å sammenfatte dem systematisk.

Vi valgte dette faget fordi vi gjerne vil bli lærere. Det var fristende å skulle ha praksis i skolen underveis i studiet. I starten var vi mye sammen; det skapte en klassefølelse. Vi møtte mange fag til å begynne med, og det var en fin hjelp. Senere har vi stusset mer over fagtilbudet. Det er nokså styrt, og det kan være en grunn til at noen hopper av. De får ikke holde på med det de helst vil. Noen emner er sterkt spesialisert, særlig i biologi. Det gir liten bredde i faget. Noen av de emnene vi tilbys, forbauser oss. Hva skal vi for eksempel med kvantemekanikk i skolen?

Programmet har svart til forventningene for mange av oss. Noen studenter med spesielle faglige forventninger har blitt skuffet. For mange er det bra med et relativt fast opplegg. I

fysikk er det mange kurs å velge mellom om våren, og få om høsten. Matematikk har mange innføringskurs i starten, men så blir det en pause.

Utbyttet av praksis har variert. Delvis er det opp til den enkelte student hvor mye man får ut av praksisen. Men også skolene har tilrettelagt praksisen veldig forskjellig. På noen skoler ble vi raskt ”hevet” inn i undervisningen, mens andre skoler lot oss vente mye lenger, slik at vi bruke masse tid på observasjon. Noen studenter fikk erfarne øvingslærere, mens andre fikk helt ferske. Det er få regler og uklare rammer for hvordan praksis skal gjennomføres, og kontakten mellom skolene og UiB er alt for dårlig. For eksempel visste ikke kontaktlærerne at studentene hadde fått observasjonsoppgaver. Dette bør forbedres. Hovedinntrykket er likevel at praksisen er lærerik og at det er positivt med litt praksis tidlig i studiet.

Det var nyttig å reflektere over egen undervisning. Det var interessant å måtte takle ulike elever og situasjoner, for eksempel i forbindelse med juks. Det var også fint å oppleve lærermøter og teamsamarbeid.

Det er en god ordning å ha praksis i par eller gruppe. Da kan vi gi hverandre respons. Men dette kunne nok ha vært mer systematisert.

Det lyder fristende å få tilbud om utveksling med et annet universitet, selv om det kan være vanskelig på grunn av ulik studiestruktur.

Det er lett å fremme meninger og bli hørt. Vi er ikke redde for å si ifra.

Lærerstudentene bør kunne ses på som en ressurs i den faglige undervisningen. Kan ikke vi brukes som gruppeledere i innføringskursene, gjennomgå oppgaver for de nye studentene og rette obligatoriske oppgaver?

Pedagoger og fagdidaktikere er flinke til å samarbeide. Fysikk og fysikdidaktikk snakker mye sammen. I de andre fagene er det mindre sammenheng. Det hadde vært fint om lærerstudentene i et faglig kurs kunne plasseres på gruppe sammen, slik at trådene til skole, pedagogikk og fagdidaktikk bedre kunne ivaretas.

Den generelle oppfatningen av pedagogikk har visstnok bedret seg en del, men fortsatt opplever mange realister pedagogikk som flotte fraser med løs tilknytning til og begrenset relevans for skolehverdagen.

Mi side fungerer bra, men ellers kan informasjonen være uoversiktlig. Det går greit med utlegg av oppgaver og kommentarer, men det er ikke alltid lett å vite om lærerne faktisk leser tekstene våre. Det hadde vært fint med noen reaksjoner, kommentarer og vurderinger fra dem. Da hadde vi nok også tatt dette arbeidet mer alvorlig. Det kan være liten sammenheng mellom forelesningene og de observasjonsoppgavene som vi får.

Det er positivt med program møter og initiativ til sosiale samlinger for samtlige lærerstudenter på UiB.

Vi vet at studiet er nytt og ikke perfekt. Vi er godt fornøyd så langt. Utdanningen er integrert og avvekslende. De er godt i gang med dette studiet.

Undervisning

Jeg var til stede ved en undervisningsøkt i RDID100. Her det lite å kommentere. Det var en kombinasjon av innledende forelesning og påfølgende gruppearbeid med presentasjon. Det var åpenbare tilknytningspunkter til praksis og til pedagogikk. Det var ikke like sterk tilknytning til fag. Studentene ble sterkt engasjert og aktivisert i gruppearbeidet. Samtlige av dem tok del i presentasjonene.

Tanker om videre gjøremål som programsensor

Det er naturlig å følge prosessen med tilpasset praksis videre.

Jeg er interessert i å undersøke hvordan lærerne opplever integreringen i lærerutdanningen. Jeg vil gjerne observere mer undervisning og samtale med lærere.

De første studentene nærmer seg masternivå. Jeg deltar gjerne i samtaler omkring utforming og gjennomføring av denne delen av studiet.

Dessuten ønsker jeg, som tidligere nevnt, å møte de andre programsensorene i lærerutdanningen på UiB.

MN-fakultetet er min oppdragsgiver, og kan ha andre ønsker eller prioriteringer enn disse. Jeg er åpen for å drøfte arbeidsoppgavene.

Vervet som programsensor er interessant og utfordrende. Jeg ser fram til fortsatt samarbeid.

Oslo, juni 2008.
Torgeir Onstad